S. D. N. D. PAVLI

DIVINA PROVIDENTIA

PAPAE III.

BVLLA

SACRI OECVMENICI ET GENERAlis Concilij, ad quartam Dominicam in Quadrageſima proxime futura celebrandi, ſeu proſequendi. Cum reuocatione ſuſpenſionis, alias ad tempus per S. ſuam declarandum factæ.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

PAVLVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI. AD FVTVRAM REI MEMORIAM.

LAETARE Hieruſalem, & Conuentum facite omnes, qui diligitis eam. Gaudete cum lætitia, qui in triſtitia fuiſtis, vt ſugatis, & ſatiemini ab vberibus conſolationis eius, licet Prophetæ verbis in hac noſtra ingenti, cumulataq́; lætitia, quam de conciliata nuper inter chariſſimos in Chriſto filios noſtros Carolum Romanorum Imperatorem ſemper Auguſtum, & Franciſcum Gallorum Regem Chriſtianiſſimum, pace concordiaq́; concepimus, omnes, qui diligunt eam, frequentes ad Concilium conuocare, vt ſecundum Prophetæ promiſſionem, ſatientur ab vberibus conſolationis eius. Et ſi enim non dubitamus, hūc ſanctiſſimæ pacis nuncium, omnium animos, qui Rempublicam Chriſtianam ſaluam cupiunt, ingenti gaudio exhilaraſſe: ea tamen res, hoc nobis maiorem lætitiam attulit, quo magis per tot annos, in hoc negotio componendarū controuerſiarum, inter hos Principes laborauimus, & in eo præcipuam curam adhibuimus. Nam cum iam inde ab initio noſtri Pontificatus, magno cum animi dolore proſpiceremus, quæ mala ex inteſtinis Chriſtianorum bellis euenirent: et quātus religionis contemptus indies creſceret: Nec contemptus ſolum, ſed tot præterea in ea diſſenſiones, tam variæ opiniones, et ſectæ per omnes pene prouincias Chriſtiani orbis,

cum incredibili aīarum iactura, ſpargerentur: quamq; communis Chriſtiani nominis hoſtis Turcarum tyrannus, hac potiſſimùm occaſione arrepta, viribus quotidie augeretur ita, vt propagatis finibus ſuis, magnam iam Imperij Chriſtiani partem occuparit: in id ſemper omni imprimis conatu incūbuimus, atq; intenti fuimus, vt pacis conſilia inter hos duos potentiſſimos Principes, qui ſecum reliquā ferè orbis chriſtiani partē trahebant, agitaremus. Nec verò hac ſola pacis tractatione contenti fuimus: ſed ſimul cum videremus diſcordias in religione ſubortas, non alio facilius remedio, q̄ Oecumenico Concilio, poſſe ſedari, & ad ſanā concordiam perduci: ſemper quidem Concilij celebrationem cum pacis negotio cōiunximus. Neq; vnquam ſanè deſtitimus, cum hortando, tum monendo, Principum animos ad hæc coniunctim excitare. Quorum in altero, ita fuimus aſſidui, & vehementes, vt neq; literis, neq; nuncijs, quos frequēter hac de cauſa ad vtrunq; miſimus: neq; Legatis e latere noſtro profectis: neq; demum nobis ipſis pepercerimus. In altero verò, ſic omnes difficultates ſuperare conati ſumus, vt cum Concilium ſemel, atq; iterum Mantuæ primum, ac deinde Vicentiæ indictum, haberi his de cauſis, quas per alias noſtras literas, tūc deinceps datas ſignificauimus, non poſſet: Tamen nullo impedimento, nulla ratione abduci nos à propoſito noſtro, in tam ſancto opere proſequendo, paſſi ſumus, ſed ſemper magna ſpe inſiſtentes, alio loco inuento, ad vnum Concilij celebrandi finē, per multas difficultates licet, cōtenderimus: donec (ſicut altiſſimo placuit) hic lætiſſimus dies illuxit, quo diuino conſilio ac beneficio pace facta, erigi in magnam ſpem omnes decet, vt Reip. Chriſtianæ res, quæ per bella attritæ, diuulſæ, ac omnibus propè modis afflictæ erant, per concordiam iam curentur, & inſtaurentur.

Quare

Quare huc ſtatim hoc nuncio accepto, omnia noſtra conſilia direximus, partim inſtitutum noſtrum in eo ſequentes, qui ob hanc præcipuè cauſam, pacem ſemper optauimus, & quoad potuimus, procurauimus: partim conſilium Prophetæ, qui cum nos ad inquirendam pacem hortaretur, ſtatim adiunxit. & perſequere eam. Nec verò nos poſſe melius vias pacis perſequi, quàm per portã Concilij, nobis certo perſuademus. Itaque cum ſuperiore anno Oecumenicum & vniuerſale Cõcilium per noſtras literas, Dat. Romæ, Vndecimo Kalen. Iunij, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo Quingenteſimo quadrageſimo ſecundo, Tridenti vltimo loco conuocaſſemus, & ad eam Ciuitatem ſtatuto tempore tres noſtros, & Apoſtolicæ Sedis Legatos, etiam deſtinaſſemus, qui Epiſcopos, & cæteros Prælatos ad ipſum Concilium venientes, exciperent: ac reliqua, quæ ad ipſius Concilij celebrationem neceſſaria, ſeu opportuna forent, curarent. Cumque hi in ea ciuitate ſeptem propè menſes expectando, ferè ſoli permanſiſſent: paucis admodum comparentibus: propterea quod alij bellorum, alij itinerum pericula, alij alia impedimenta pro eorũ excuſatione afferrent: inuiti tunc nos quidem, ſed paterno tamen animo, prælatorũ conſcientijs conſulentes, & difficultatibus temporum cedentes, neceſſario inchoationem ipſam Concilij diſtulimus, & in aliud opportunius, & commodius tempus, per nos declarandum, ſuſpẽdimus, datis de ea re literis Bononiæ, Pridie nõ. Iulij, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo Quingenteſimo quadrageſimo tertio. Non ceſſantes interim, neque precibus ad Deum porrectis, neque iterata miſſione Legatorum noſtrorũ, paci ipſi, vt ſemper feceramus, ſtudere. Poſtquam autem miſericors Deus ſua ineffabili pietate et clementia, noſtras, & Eccleſiæ ſuæ preces exaudi-

re, & pacis donum nobis gratiſsimum atq; optatiſsimum largi-ri dignatus eſt. Quo dono præter cætera ſublata incōmoda, Concilij quoq; impedimenta remota ſunt: vt diuinæ eius maieſtati pro tali ac tanto beneficio ingentes gratias habuimus et habemus: Ita etiam cunctandum non ſumus rati, quin ad tollēdam Concilij ſuſpenſionem properaremus. Sperantes cum Dei gratia, omnes iam, qui Concilio ipſi intereſſe debent, prompte ad locum deſtinatum acceſſuros, & operam pro ſe quoſq; daturos, primum, vt diſcordiæ in rebus religionis, quibus Eccleſiæ vnitas miſere in partes ſcinditur, penitus tollantur, & oues errantes ad ouile dominicum reducantur. Deinde, vt ea, quæ in populo chriſtiano reforma tione indigent, reformentur, & in meliorem formam reſtituātur. Poſtremo vero, vt communi omnium conſilio, atq; auxilio, aliqua expeditio decernatur, qua & ea fidelibus recuperentur, quæ ab infidelibus occupata ſunt, & tot millia animarum, quæ quotidie ſub eorum iugo miſerabiliter pereunt, liberentur, ac ſeruentur. Quorum trium capitum cauſa Concilium maxime eſſe neceſſarium ſemper duximus. Igitur cum impedimenta, quæ Concilij celebrationem antea retardare ſolebant, ſublata ſint: et bonam ſpem habeamus, ꝙ tam ipſi Sereniſsimus Imperator, & Chriſtianiſsimus Rex, ꝙ̄ cæteri Chriſtiani Reges, & Principes, vel per ſe ſe huic ſanctæ celebrationi ſint affuturi, vel ſaltem graues viros eorum Legatos miſſuri. Habita ſuper his cum venerabilibus fratribus noſtris Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, matura deliberatione, de eorum conſilio & aſſenſu, ſuſpenſionem prædictam per nos (vt præfertur) factam, Apoſtolica Auctoritate tenore præſentium tollimus & remouemus, ſublatam'q; ac remotam eſſe declaramus. Omnes omnibus ex locis, tam vene-

rabiles fratres noſtros Patriarchas, Archiepiſcopos, & Epiſcopos, ꝙ dilectos filios Abbates, & alios quoſcunq;, quibus iure, aut priuilegio in Concilijs generalibus reſidendi, & ſententias in eis dicendi permiſſa poteſtas eſt, requirentes, hortantes, & admonentes, vt ad Dominicam Quartam in Quadrageſima proxime futura, quam tanquam diem lætitiæ ad proſequendum ipſum Concilium deputamus, ſub periurij, & alijs tunc in literis indictionis expreſſis pœnis, perſonaliter, niſi forte iuſto detineantur impedimento, de quo fidem facere teneantur, aut eo caſu, per ſuos legitimos nuncios & procuratores, proſecutioni celebrationis ipſius Concilij, iam tunc faciendæ, omnino adeſſe, & intereſſe velint. Supradictos autem Carolum Imperatorem, & Franciſcum Regem, necnon cæteros Reges, Duces, et Principes, quorum præſentiam hoc pacis tempore Orthodoxæ Fidei, & Chriſtianorum ſaluti, vtilem fore ſperandum eſt, rogamus, & in domino obſecramus, quatenus ipſi perſonaliter, quod valde cupimus, alioquin per Oratores ſuos idoneos, huic ſacro Concilio adeſſe, & vſq; ad optatum illius finem aſſiſtere, et fauere velint, quo tutius & liberius quæ ad tollenda in religione diſſidia, & ad reformandos Chriſtiani populi mores: necnon ad ſuſcipiendam ſub ſanctiſſimo Crucis ſigno contra Infideles expeditionem, pertineant, Deo bene iuuante, in dicto Concilio conſuli, & tractari, ac demum confici, & ad optatum exitum perduci poſſint. Nos enim, vt præmiſſa omnia ad eorum, quorum intereſt, notitiam deducantur, nullus'q; de eis ignorantiam iuſtè prætendere poſsit, aut ſe legitimè excuſare: Volumus, et dicta Apoſtolica Auctoritate decernimus, ꝙ præſentes literæ per aliquos Curiæ noſtræ Curſores, vel Notarios publicos, in Ba-

ſilica Principis Apoſtolorum de Vrbe, et Eccleſia Lateran. dum inibi multitudo populi ad diuina audienda conuenerit, palam, & clara voce legantur: et lectæ, in earundum Baſilicæ, & Eccleſiæ, ac Cancellariæ Apoſtolicæ valuis, necnon in acie Campi Floræ affigantur, vbi ad lectionem, & notitiam cunctorum aliquandiu affixæ pendeant. & cum inde amouebuntur, earum exempla in eiſdem locis remaneant affixa. Quodq; earum tranſumptis, manu Notarij publici ſubſcriptis, & Sigillo alicuius perſonæ in dignitate eccleſiaſtica conſtitutæ, munitis, certa & indubitata fides adhibeatur, prout præſentibus literis adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. N V L L I *ergo omnino hominum, liceat hanc paginam noſtræ declarationis, requiſitionis, admonitionis, rogationis, obſecrationis, decreti, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire.* S I Q V I S *autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.*

Dat. Romæ apud ſanctum Petrum. Anno Incarnationis Dominicæ. M. D. XLIIII. *Tertiodecimo Kal. Decēb. Pontificatus Noſtri. Anno Vndecimo.*

Blo. El. Fulgin.

B. Motta.

ANNO a Natiuitate Domini Milleſimo Quingenteſimo Quadrageſimo quarto, Indictione ſecunda, Die vero trigeſima & vltima Menſis Nouembris. Pontificatus Sanctiſſimi in in Chriſto patris, & Domini noſtri Domini Pauli diuina prouidentia Papæ Tertij Anno eius Vndecimo. Retroſcriptæ literæ indictionis, intimationis, annunciationis, conuocationis & obſecrationis Concilij generalis palam, publice, alta, clara & intelligibili voce in baſilica Principis Apoſtolorum de Vrbe, dum ibi diuina officia de mane celebrabantur, & magna populi multitudo congregata eſſet, de verbo ad verbũ per me Ioannem Roillard præfati Sanctiſſimi Domini noſtri Papæ Curſorẽ lectæ et deinde affixæ & publicatæ fuerunt. Et ſucceſſiue eadem die in Eccleſia ſancti Ioannis Lateraneñ. etiam de verbo ad verbum ſimiliter hora veſperorum per me eundem Ioannem lectæ, affixæ & publicatæ fuerunt. Et poſtmodum eadem die affixæ & publicatæ fuerunt in valuis, ſeu portis Cancellariæ Apoſtolicæ, & in acie Campi Floræ, dimiſſis in ſupradictis locis, per aliquod temporis ſpatium affixis, & deinde amotis, copiam earundem literarum in quolibet loco ſupradicto, affigendo & dimittendo per nos Petrum Gomez, & Ioannem Roillard prælibati Sanctiſſimi Domini noſtri Papæ Curſores.

Ita eſt Petrus Gomez Curſor.
Ita eſt Ioannes Roillard Curſor.
Ita eſt Theobaldus Tallart Magiſter Curſorum.